פרשת בקרבי
שבת שקלים
ליקט ר"י אוזר ב'

אוזן: "לך כנוס את כל היהודים"

1. בני שקלים
מה - אינני כולנו אותו הדבר? יהודי אחד הוא
בדיוק כמו השני!

2. בשלון שיוך מוכא ההלכה:
" כ"י אוזר הסמוך לנישן שעל ליהוי בשבת קורין פרשת שקלים"
ומסבירי המשנה ברורה: מקנו לקרות ד פרשיות בשנה מר"י אוזר עד
ר"ה נישן לעבור ד בדרים והם אלו:
הראשונה היא פרשת שקלים לצבורן מחצית משקל השקל ... שהוי
מחו"בין ניתן למשובה לקבורן התמיד בכל שנה.
ובהמשך: "על ר"י אוזר הסמוך לנישן תוך ימי הפשוע וובלו בשבת שלפני
מקדימים לקרות פרשת שקלים בשבת שלפנ'ו..."

כל הטובר על הפקודים מ-בן עד שני ומעלה
ויוצא מכל לה ... מספר!
כי כולם שווים, וסה"כ רוצים לדעת מה המספר של כולנו.
אך אומר לנו הנביא הושע: "והיה מספר בני ישראל כחול הים אשר לא ימד ולא יספר..."

לפוך - יש דרכה מיוחדת שאומרים: הארוך ישראל
הדרושה סך הכול מישראל בית אומרי:
= רבוי אומה תפס הרבים =
ואומרת המשנה ברורה:
= שאין לדעת בדוק לה לעבה ואין פרסומה בדוק לה לעבה,
כמספר הדרוש כה' האמתי שם.

ולזה - אחת מהפלאות הגדולות -
הפרוטונים באטום ---

ובכן 2 סוגיות כאן -

1. האם אנחנו צודקים לגמרי שהם אותו דבר?
2. כיצד ניתן להסביר את זה שהם אותו דבר?

על השאלה הראשונה ענינו כבר שהלכתית אנחנו בהחלט סומכים על ~~הגמרא~~ הגמרא שאין 2 יהודים לגמרי - אחד בפרוטון אחד בגלות ואולי אפשר לומר שהם אחד במהות.

אם כך פתרנו את סוגיית הגרעין - אנחנו אחד כמו הפרוטונים.

על אולי השוני הזה עצמו נדבר?

נהוג במציאות המשכן כולם כמה פולמוסים נגדנו: וכאן אני מתפלא מספרו הנפלא של הגר"י בלכ"ל הפרשה":

= המשכן, עניינו להשרות שכינה ---

--- יש תמורין בקדושה. =

ובמיוחד מלאכת המשכן, טרם הקמתו, כתוב:

= ויהי משה את כל המלאכה ויברך משה אותם כאשר צוה ה' כן עשו, וידרך אותם משה. = ה' אומר לנו שעשרה שעונה במשה יצמח ה' נועם ה' אלוקינו עלינו ומעשה ידינו כוננה עלינו ומעשה ידינו כוננהו. =

כשם שכל המאורות וכל הכוונות השונים שישנם במשכן, יש כולן מקבילים בישראל עצמם שמקבלים מהמרכיבים בנו"ל

= שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה, המוציא במספר צבאם כולם בשם יקרא..." [ישעיה מ' 26]

יא וַיְדַבֵּר יְהוָה, אֶל-מֹשֶׁה לֵּאמֹר. יב כִּי תִשָּׂא אֶת-רֹאשׁ בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל, לִפְקֻדֵיהֶם, וְנָתְנוּ אִישׁ
כֹּפֶר נַפְשׁוֹ לַיהוָה, בִּפְקֹד אֹתָם; וְלֹא-יִהְיֶה בָהֶם נֶגֶף, בִּפְקֹד אֹתָם. יג זֶה יִתְּנוּ, כָּל-הָעֹבֵר
עַל-הַפְּקֻדִים--מַחֲצִית הַשֶּׁקֶל, בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ: עֶשְׂרִים גֵּרָה, הַשֶּׁקֶל--מַחֲצִית הַשֶּׁקֶל,
תְּרוּמָה לַיהוָה. יד כֹּל, הָעֹבֵר עַל-הַפְּקֻדִים, מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה, וָמָעְלָה--יִתֵּן, תְּרוּמַת
יְהוָה. טו הֶעָשִׁיר לֹא-יַרְבֶּה, וְהַדַּל לֹא יַמְעִיט, מִמַּחֲצִית, הַשָּׁקֶל--לָתֵת אֶת-תְּרוּמַת יְהוָה,
לְכַפֵּר עַל-נַפְשֹׁתֵיכֶם. טז וְלָקַחְתָּ אֶת-כֶּסֶף הַכִּפֻּרִים, מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וְנָתַתָּ אֹתוֹ, עַל-
עֲבֹדַת אֹהֶל מוֹעֵד; וְהָיָה לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְזִכָּרוֹן לִפְנֵי יְהוָה, לְכַפֵּר עַל-נַפְשֹׁתֵיכֶם. {פ}
יז וַיְדַבֵּר יְהוָה, אֶל-מֹשֶׁה לֵּאמֹר. יח וְעָשִׂיתָ כִּיּוֹר נְחֹשֶׁת, וְכַנּוֹ נְחֹשֶׁת--לְרָחְצָה; וְנָתַתָּ אֹתוֹ,
בֵּין-אֹהֶל מוֹעֵד וּבֵין הַמִּזְבֵּחַ, וְנָתַתָּ שָׁמָּה, מָיִם. יט וְרָחֲצוּ אַהֲרֹן וּבָנָיו, מִמֶּנּוּ, אֶת-יְדֵיהֶם,
וְאֶת-רַגְלֵיהֶם. כ בְּבֹאָם אֶל-אֹהֶל מוֹעֵד, יִרְחֲצוּ-מַיִם--וְלֹא יָמֻתוּ; אוֹ בְגִשְׁתָּם אֶל-הַמִּזְבֵּחַ
לְשָׁרֵת, לְהַקְטִיר אִשֶּׁה לַיהוָה. כא וְרָחֲצוּ יְדֵיהֶם וְרַגְלֵיהֶם, וְלֹא יָמֻתוּ; וְהָיְתָה לָהֶם חָק-
עוֹלָם לוֹ וּלְזַרְעוֹ, לְדֹרֹתָם.

מסתבר שאין לה מספיק - על מנת ליצור חטיבה אחת - לעסוק בפרויקט בנייה, מאוחדת ככל שיהיה. אין לה מבטיח את שלמות ואחדות העם.

ברכת ה' נחוצה. דרך נביאו ה', משה רבינו - איש ~~שלפי תיאורו~~ שמכיר היטב את היחודיות שיש בבני ישראל — כאשר הוא פונה לה' מבקש שימנה את יורשו, ~~[illegible]~~ אומר:

= 'יפקוד ה' אלוקי הרוחות לכל בשר איש על העדה ... ולא תהיה עדת ה' כצאן אשר אין להם רועה.' =

אין לנו היום משה רבינו לברך אותנו, אך אין כהן גדול שיעלה לשאת, אך כהנים יש ואבקש לסיים עם הערה של הרב אריה אוריאל בספרו "לקדושת הכהונה" וכך הוא כותב:

וחינוכי, שבענין הקירבה לקב"ה והיכולת להתקדש ולעשות דברים שבקדושה - אין הבדלי מעמדות, וכל ישראל כשרים ומסוגלים להיות חלק ממפעלים גדולים של קדושה וטהרה. אבל עדיין קשה, אם יש כאן מסר חברתי וחינוכי, שגם השכבות החלשות מקבלות ייצוג הולם בכל פרוייקט יוקרתי דוגמת עשיית המשכן, די באהליאב לבדו שיהיה אחראי על זה, והמסר נקלט טוב יותר, שהנה גם לשבט דן יש תפקיד בכיר בעם ישראל. ובכלל קשה, מה הענין להעביר מסר זה, דווקא עתה, בעשיית המשכן, וכי אין דרכים ומקומות אחרים להביע זאת? ובכלל, וכי ללא זה, יש הוה אמינא שביהדות יש הבדלי מעמדות וגישה חברתית אליטיסתית?! ונראה לומר, שיש כאן מסר חשוב בעבודת ה' ובהתעלות בקדושה - **לכל יהודי יש הזדמנות שווה להתעלות בקדושה ובעבודת ה'**. שהרי המשכן, עניינו להשרות שכינה בעם ישראל, כמו שכתוב: "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם". והבחירה המשותפת של שני אישים בעלי רקע שונה כל כך, זה מהמובחר שבשבטים, וזה מהירוד שבשבטים, ורק דרך שניהם יש משכן ושכינה בעם ישראל, **זה מראה שיש חשיבות ומשמעות לכל יהודי בעבודת ה'**, וכל אחד יכול וצריך להגיע למדרגת קדושה גבוהה ככל האפשר. ואין שכינה שורה בעם ישראל עד שכל הפרטים, היינו כל היהודים וכל השבטים וכל המגזרים יבואו לידי ביטוי. וכן רואים מעצם מבנה המשכן והכלים, שיש שם נציגות לכל החומרים והדברים, כמו: זהב, כסף ונחושת, תכלת, ארגמן ושש משזר. והקרשים לא יכולים לעמוד בלי האדנים, והיריעות לא יכולות להיתלות בלא הקרסים והלולאות. ולכל דבר ודבר יש חלק בהשראת השכינה. ולכן דווקא במלאכת המשכן, ניתן ללמוד את המסר החשוב הזה. שכן, המשכן זהו ביטוי מושלם לאפשרות להשראת שכינה ולהתעלות בקדושה דווקא דרך הפרטים הרבים והמגוונים. כך עם ישראל על כל מרכיביו ושכבותיו מסוגל להשראת שכינה, ואם חסר אחד - יש חיסרון בקדושה. כמו שכתוב לגבי חובת קידוש ה', בפרשת אמור: "ונקדשתי בתוך בני ישראל". ולמדו חז"ל, שאין שכינה שורה בפחות מעשרה. וגם כשיש תשעה מגדולי ישראל וחסר עשירי למנין - לא אומרים דבר שבקדושה. ואם מצטרף אדם פשוט ביותר, יהודי כשר

- הוא משלים למנין וניתן לומר קדושה וכד'. לכן, גם ענין המשכן מתחיל מהתרומות שתורמים ישראל בנדיבות לבם - "ויקחו לי תרומה, מאת כל איש אשר ידבנו ליבו תקחו את תרומתי". מה שצריך זה רק נדיבות הלב, היינו, רצון לתת ולהרתם למלאכת הקודש.

ולכן התורה חוזרת לפחות שלוש פעמים בפרשיות המשכן, שרק בצלאל ואהליאב ביחד, עם כל חכמי לב - יכולים להביא לבניית המשכן ולהשראת שכינה בעם ישראל. לפי זה מובן, מדוע הכהן הגדול נושא על ליבו, את החושן עם שמות כל השבטים לזיכרון. לומר לנו, שהיכולת להתקרב אל הקודש פנימה היא רק כשכל עם ישראל ביחד - "ולא נכר שוע לפני דל". וכן נאמר: "ויהי בישרון מלך, בהתאסף ראשי עם יחד שבטי ישראל". וכפי שמסביר שם רש"י, מתי ה' משרה שכינתו בישראל - כשכולם ביחד. כל יהודי וכל מגזר בא לידי ביטוי - ואז שכינה שורה בישראל.

עשיית הכיור הוקרה לכוחן הגדול של בנות ישראל

כאשר התורה מתארת את עשיית הכיור, היא משתמשת בביטויים מיוחדים: "ויעש את הכיור נחשת ואת כנו נחשת במראת הצבאת אשר צבאו פתח אהל מועד" (ל"ח, ח'). מה פשר הביטויים הללו - "במראת הצבאת אשר צבאו פתח אהל מועד"? רש"י מביא מדרש מעניין המעלה על נס את כוחן של בנות ישראל ושותפתן בתהליך הגאולה משיעבוד מצרים: "בנות ישראל היו בידן מראות שרואות בהן כשהן מתקשטות ואף אותן לא עכבו מלהביא לנדבת המשכן. והיה מואס משה בהן מפני שעשויים ליצר הרע. אמר לו הקב"ה, קבל, כי אלו חביבין עלי מן הכל, שעל ידיהן העמידו הנשים צבאות רבות במצרים. כשהיו בעליהם יגעים בעבודת פרך, היו הולכות ומוליכות להם מאכל ומשתה ומאכילות אותם ונוטלות המראות, וכל אחת רואה עצמה עם בעלה במראה ומשדלתו בדברים לומר, אני נאה ממך. ומתוך כך מביאות לבעליהם לידי תאוה ונזקקות להם, מתעברות ויולדות שם וכו'. וזהו שנאמר:

התוספת השניה בנוסח הברכה בהשוואה לשאר הברכות הוא שאופן נתינת הברכה, ותנאי לחלותה, מבוטא בסגנון האמירה עצמה: לברך את עמו ישראל - באהבה.[12] בשאר ברכות המצוות לא מצינו שעולמו הרגשי של עושה המצווה מתואר בנוסח הברכה או תנאי הכרחי לקיום המצווה, אף שכל עבודת ה' צריכה להיעשות מתוך שמחה. ואילו בברכת כהנים הנוסח מפורש - לברך וגו' - באהבה.

המקור לנוסח זה שתיקנו חכמים ז"ל בברכה הוא מהזוהר ומובא במגן אברהם, שולחן ערוך אורח חיים סעיף קכ"ח סעיף קטן י"ח: "כל כהן דלא רחים (אוהב) לעמא או עמא לא רחמין ליה לא ישא כפיו".

ויש שכתבו שמה שאמר משה רבנו ע"ה לאהרן - 'אמור להם', פירושו אהוב אותם, וכמו שאמר הפסוק במקום אחר[13]- 'את ה' האמרת היום'. כלומר את ה' אהבת.

לכן הברכה נאמרת בלשון יחיד - יברכך וכו', ולא בלשון רבים - יברככם. ראשית, כדי לייחד את האהבה רק על עם ה', וכדכתיב כה תברכו את בני ישראל. ועוד, כדי להגיע באהבה זו לכל אחד ואחד מהם בפני עצמו. יחס של אהבה פרטנית.[14] זאת משום שהאהבה אינה פרט מפרטי מצווה זו, אלא היא גדר עצמיותה. המצווה אינה אמירת פסוק הברכה בלבד, אלא החלת הברכה באופן ממשי ומעשי על עם ישראל כולו. אהבת הכהנים לעם ישראל נובעת מהשתייכותם לאומה כולה ולכל אחד ואחד ממנה.

ובאמת "טוב עין הוא יברך" (משלי כ"ב). ברכת ה' חלה דווקא דרך אדם בעל התבוננות חיובית על המציאות שנותנת לו את היכולת לברך אחרים. וכשהכהנים טרודים ואינם שרויים בשמחה, כיצד יברכו?

12. הערות הרב צבי יהודה עולת ראי"ה חלק א' עמוד תי"ג.

13. דברים פרק כ"ו י"ז

14. עיין ספר איגרא דכלה לפרשת נשא

כיצד יניחו את ברכת ה' על העם, והם עצמם מסולקי אהבה ושמחה מחמת טרדתם? לכן אף שמן הדין חיוב ברכת כהנים גם מחוץ לארץ ישראל הוא מן התורה ולא מדרבנן, בכל זאת נהגו הכהנים שלא לשאת כפיים בגלות (עיין בשולחן ערוך שם הערת שער הציון בסעיף מ"ד), ואפילו בשבתות - חוץ ממוסף של יום טוב, שאז שרויים כולם בשמחת יום טוב. (עיין או"ח סימן קכ"ח ברמ"א סעיף מ"ד).

גדולה היתה שקיקתם של גדולי הדורות לברכת הכהנים, עד שחשבו לחִדְשָׁה גם בגלות. הגאון מוילנא רצה להנהיג בבית מדרשו נשיאת כפיים בכל יום. וכן גדול תלמידי הגאון רבי חיים מוולוז'ין,[15] וכבר הכריזו על כך, אלא שמן השמים מנעום.

ובאיגרות[16] חלק ב' עמ' רפ"ח מצאנו הסבר נוסף: היסוד הפנימי של המצווה הוא שמחתה. בְּשמחה מאיר אור קדושת האמונה החבויה במעמקי הנשמה. ובכך מתורץ הקושי שבביטול מצווה מדאורייתא בחוץ לארץ, לא רק בגלל מניעה אצל המברך אלא גם מצד מהותה של המצוה: ברכת כהנים היא מצווה מיוחדת המבטאת את ההכרה הנמצאת ביסוד האהבה - והיא מדרגת ערכו הפנימי של העם. מתוך הכרה זו הכהנים שופעים אהבה לעם וציפייה לפריחתו ושגשוגו של הכלל ושל כל יהודי בנפרד.

ומשום שמחוץ לארץ ישראל, בגלות, כבוד ישראל אינו מופיע, ערכם של ישראל גנוז ואינו מאיר - ממילא ראו חכמים שגם מלוא האהבה אינה יכולה להופיע. אם כן מצב זה שבו האומה שבורה מוגדר כאונס מבחינת היכולת לברך את עמו ישראל באהבה, ובטלה ברכת הכהנים בשחרית שבכל יום.

אהבת הכלל ממלאת את כל לבבו של הכהן המיוחד לעבודת ה', ומתוכה נמשכת אהבת כל פרט ופרט מן האומה. "ואהבת לרעך כמוך"

15. עיין שיחות ושמועות שבסוף ספר נפש החיים, עמוד תנ"ד סעיף קנ"ט

16. ועיין צמח צבי איגרת ל"ט עמוד נ"ד